VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto HE 253/2018 vp

11.12.2018

Budjettiosasto
Petri Syrjänen

Valtionhallinnon kehittämisosasto
Pauliina Pekonen

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle, kokous 12.12.2018

Hallituksen esitys eduskunnalle kansallisen turvallisuuden huomioon ottamista alueiden käytössä ja kiinteistönomistuksissa koskevaksi lainsäädännöksi

Puolustusvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa teemalla Hallituksen esitys eduskunnalle kansallisen turvallisuuden huomioon ottamista alueiden käytössä ja kiinteistönomistuksissa koskevaksi lainsäädännöksi.

Hallituksen esitys perustuu työryhmän mietintöön ”Kansallinen turvallisuus alueiden käytössä ja kiinteän omaisuuden siirroissa”. Työryhmä arvioi työssään muuttuneen turvallisuustilanteen merkitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta ja päätyi ehdottamaan uutta sääntelyä kansallisen turvallisuuden huomioimiseksi maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä uusia lakeja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi, valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla sekä eräiden kiinteistöhankintojen valvonnasta ja rajoittamisesta. Lisäksi työryhmä katsoi, että jatkovalmistelun yhteydessä tulisi harkita myös valtion kiinteistöstrategian sekä oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetun lain tarkistamista.

Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena olisi toimia ennaltaehkäisevästi ja kiinteistönhankintaa ohjaavasti tilanteissa, joissa kiinteä omaisuus sijaitsee kansallisen turvallisuuden kannalta merkittävällä alueella. Pääasiallisena tarkoituksena ei siten olisi lisätä valtion kiinteistöomistusta, vaan kohdistaa kysyntää muihin kuin kansallisen turvallisuuden kannalta strategisiin kohteisiin. Lisäksi ehdotetun lunastussääntelyn osalta tulisi ensisijaisesti pyrkiä lunastamaan esimerkiksi käyttöoikeuksia eikä kiinteää omaisuutta.

Esityksellä olisi vaikutuksia valtion talousarvioon. Kiinteistöjen hankkiminen valtion omistukseen vapaaehtoisin kaupoin, etuosto-oikeutta käyttämällä tai lunastamalla aiheuttaisi paitsi hankinnat tekeville viranomaisille kertaluonteisia kustannuksia myös hankitun kiinteistövarallisuuden hallinnasta ja ylläpidosta aiheutuvia jatkuvia kustannuksia. Kuten esityksessä todetaan (s. 42) uudistuksen eri momenteille edellyttämä lisämäärärahatarve ratkaistaan yksityiskohtaisemmin kehys- ja budjettivalmistelun yhteydessä. Ehdotetut lait tulisivat voimaan 2020 alusta.

Tuloverolain (TVL) 49 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan muun verovelvollisen kuin yhteisön tai avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön luovutusvoiton veronalaista määrää laskettaessa luovutushinnasta vähennetään vähintään 80 prosenttia jos kiinteä omaisuus luovutetaan valtiolle, maakunnalla, kunnalle tai kuntayhtymälle. Saman pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua huojennusta ei kuitenkaan sovelleta luovutettaessa omaisuutta valtion liikelaitokselle muuhun kuin luonnonsuojelutarkoitukseen, puolustusvoimien käyttöön, tutkimustarkoituksiin tai muuhun vastaavaan yhteiskunnalliseen tarkoitukseen.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksessä ehdotetuissa tilanteissa, joissa kiinteää omaisuutta luovutetaan valtiolle tai joissa valtio käyttää etuosto-oikeuttaan kiinteistön kaupassa, TVL 49 §:n soveltamisedelly-

tykset täyttyvät myyjän verotuksessa. Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan 80 prosentin hankinta-meno-olettaman edellytykset täyttyvät myös tilanteessa, jossa luovutuksen saajana on valtion liikelaitos, kuten esimerkiksi Senaatti-kiinteistöt, koska kysymyksessä on luovutus yhteiskunnalliseen tarkoitukseen.